

ca o bursă de mai mulți ani la Institutul „Pasteur” din Paris, pentru a se perfecționa. Fiind antrenat în atâtea activități medicale pe tărîm social, Stanca a refuzat; era convins că locul său este la Cluj și, în împrejurările date, nu poate părăsi țara. Doctorul Stanca s-a evidențiat înainte de toate pe tărîmul abordării problemelor medico-sociale: organiza anchete sanitare, la sate, în școli, fabrici și în armată. A organizat tratamente gratuite la populația din Munții Apuseni. Dădea îndrumări pe teren, ținea conferințe, redacta măsuri pentru prevenirea și combaterea bolilor venerice și tuberculozei, publica articole, lucrări și broșuri cu rezultatele obținute sau dedicate educației sanitare.

Activitatea științifică. În periodicele medicale ale timpului se găsesc mai multe lucrări semnate de doctorul Stanca, dintre care menționăm: *Campania antisifilitică în regiunea Cluj între anii 1921—1924* (București, 1924); *Cunoștințe pentru toți despre sifilis* (Cluj, 1925). Îl preocupau problemele medico-sociale, executa cercetări, examinări, sondeaje și anchete în diferite regiuni ale Transilvaniei (Munții Apuseni, județul Maramureș, județul Alba).

De numele doctorului Stanca se leagă descoperirea, în 1927, a apelor minerale de la Someșeni. Dîndu-și seama de calitățile terapeutice ale apelor sărate-sulfuroase și ale nămolului de la Someșeni, doctorul Stanca a militat decenii de-a rîndul pentru punerea în valoare a stațiunii balneare de la Someșeni, care își datorează existența străduințelor sale.

Cu sprijinul — nu întotdeauna generos — al Ministerului Sănătății și deseori pe spezele proprii, ajutat de colegi, doctorul Stanca a reușit să amenajeze Băile Someșeni, să analizeze apele minerale și să publice cercetările sale de balneologie, precum și articole în care populariza stațiunea balneară de lângă Cluj. Visul său a fost întemeierea unei stațiuni balneare moderne, care să atragă bolnavii nu numai din țară, ci și din străinătate. Imediat după descoperire întreprinde, împreună cu alți specialiști — prof. Gh. Pamfil, Al. Borza, Eugen Nyáradı ș.a. — studii de biochimie, geologie și botanică asupra izvoarelor minerale din Someșeni, pentru a fundamenta acțiunea terapeutică a apelor și nămolurilor sale.

Doctorul Stanca a fost printre primii medici de întreprindere din Cluj, după 1918. Între anii 1923—1938 a funcționat la Fabrica de tutun. Aici a avut posibilitatea să studieze condițiile de muncă și de viață ale muncitorilor, bolile cele mai frecvente corelate la mediu, factorii economico-sociali complecși, vîrstă, sex etc. Aceste investigații stau la baza lucrării intitulate *Organizarea igienico-socială a muncii*. O reușită anchetă sanitară a efectuat în Fa-

brica de tutun (Cluj, 1927), fiind printre primele acțiuni de acest gen din orașul Cluj, după primul război mondial. Ca metodolog, s-a bucurat de un prestigiu recunoscut, ceea ce explică faptul că în acei ani i s-a încredințat îndrumarea, executarea și controlul mai multor anchete medico-sociale. Rezultatele anchetelor au apărut în revista „Societatea de mîine”, condusă de Dimitrie Gusti, Vasile Goldiș și Bogdan Duică.

Nicolae Iorga a semnalat în „Neamul românesc” (1925) valoroasele anchete sanitare, efectuate de doctorul Stanca, la Orăștie.

Dictatul fascist de la Viena l-a silit să se refugieze la Orăștie. Neobositul organizator al asistenței spitalicești a desfășurat și aici o activitate susținută: a înființat Spitalul de femei, servit de personalul medical și ajutător refugiat de la Spitalul de femei din Cluj. Izbucnirea în 1942—1943, în satele din jurul Orăștiei, a unei epidemii de meningită cerebrospinală îl găsește pe doctorul Stanca în plină acțiune antiepidemică, coordonînd cu succes combaterea epidemiei.

A venit și eliberarea țării noastre în 23 August 1944 și, ca urmare, reîntoarcerea în Transilvania de Nord a instituțiilor și refugiaților. Vara anului 1945 îl găsește pe doctorul Stanca la Cluj, unde își reia funcția de la Spitalul de femei, care necesita reparații, reorganizare și modernizare. I s-a atașat și o secție de oncologie în care, din anul 1951, a lucrat și dr. Nella Stanca, soția și colaboratoarea doctorului Stanca. După cum se știe, în același an Spitalul de femei a fost transformat într-o bază de învățămînt, sub denumirea de Clinica ginecologică și obstetrică II din Cluj. Doctorul Stanca și-a continuat activitatea la această clinică în calitate de medic primar ginecolog-oncolog. A fost ultima funcție pe care a îndeplinit-o.

La 31 decembrie 1958 s-a pensionat, dar a continuat să lucreze, ca specialist, în diferite comisii și instituții sanitare.

În ziua de 2 aprilie 1979, doctorul Dominic Stanca s-a stins din viață, plîns de numeroase mame, căroră, prin munca și priceperea sa, le-a redat sănătatea, le-a ușurat durerea și necazurile, iar pe unele le-a ajutat, prin tratamentele aplicate, să devină grăvide și să nască feți viabili.

Odihnește în Cimitirul Central al orașului Cluj-Napoca, alături de corifeii primei școli românești clujene, în rîndul căroră a meritat să fie așezat.

Ioan Nicolae Voicu (1892—1965)

Viața și activitatea. Ioan N. Voicu s-a născut la 4 aprilie 1892, la Blaj, ca fiu al lui Nichie Voicu, mic funcționar la Primă-

Fig. 2. — Conf. dr. Nicolae Voicu.

ria din Blaj, și al Sofiei, casnică. Școala primară și liceul le-a urmat la Blaj, iar studiile universitare, la Facultatea de Medicină din Budapesta (1912—1914), Viena (1917—1918) și la Cluj (1919—1920), fiind declarat doctor în medicină și chirurgie în 23 octombrie 1920.

Între anii 1914 și 1917 a fost mobilizat pe front, cu gradul de sublocotenent-medic de rezervă. După demobilizare s-a înscris la cursuri, de data aceasta la Facultatea de Medicină din Viena.

În toamna anului 1918 a luat parte la mișcările studenților români de la Viena, iar cînd Consiliul Național Român Central (C.N.R.C.) a lansat chemarea : „Toată suflarea românească la Alba Iulia“, medicinistul Ioan N. Voicu și-a împachetat lucrurile, a fugit la gară să prindă un tren spre Transilvania, ca să ajungă la timp în Alba Iulia. S-a urcat cu greu într-un tren militar. A fost o călătorie cu multe riscuri. În gara Budapesta, printre strigăte se putea auzi : „Republică ! Republică !“ În fine, a ajuns în gara Oradea-Mare, unde atmosfera era cu totul alta. Steagurile tricolore — roșu, galben și albastru — flăcău în adierea vîntului. Grupuri de țărani și „nădrăgari“ asaltau trenurile în fiecare gară unde staționau. Peste tot se cîntau cîntece patriotice, pînă nu de mult interzise...

Ajuns la Alba Iulia s-a contopit cu „mareea“ de oameni. Și-a căutat blăjenii, din care o parte sosiseră cu puțin timp mai înainte... Au urmat îmbrățișări, cîntece, veselie, planuri entuziaste... două zile de neuitat.

În preziua Unirii, studenții din întregul imperiu, prezenți la Alba Iulia, au avut o consfătuire în care și-au ales reprezentan-

ții cu drept de vot și și-au precizat poziția : *Unirea fără condiții*.

Ni s-a păstrat credenționalul pe care-l prezentăm *in extenso* :

Credențional

Studentimea universitară din Viena, ca atare și studentimea organizată în Societatea „România Jună“, constituită „ad-hoc“ cu sesiunea Adunării generale a tuturor universitarilor români din Ungaria și Austria, ținută la 30 noiembrie 1918, la Alba Iulia, designează ca delegați, spre reprezentarea intereselor studențimii sus-numite, pe următorii :

Pentru studentimea universitară pe dl. Ludovic Totu și Ștefan Gherman ; pentru „România Jună“ pe dl. Nicolae I. Voicu și Virgil Solomon.

Dat la Alba Iulia, la 30 nov. 1918.
ss. *Ludovic Totu*, secretar *ad hoc* ss. *Virgil Solomon*, președinte *ad-hoc*.

După proclamarea României Mari, entuziasmat de trăirile istorice de la Alba Iulia, s-a urcat, împreună cu blăjenii săi, în trenul care l-a dus la casa părintească, la Blaj. A stat cîteva ore cu cei dragi, apoi cu primul tren a ajuns la Budapesta, iar după o scurtă așteptare a urcat în expresul de Viena. Cu examenele lichidate, s-a transferat la noua Facultate de Medicină românească de la Cluj... Adio Viena!... Ne întoarcem „acasă!“ La sfîrșitul lunii decembrie era în mijlocul familiei, la Blaj. Sărbătorile din iarna 1918/1919 au trecut ca un viș, anul în care se plămădeau mari proiecte pentru viitorul patriei întregite și al fiecăruia. Au început pregătirile pentru examene, practica în clinicele din Cluj.

Fig. 3. — Dr. Nicolae Voicu văzut de caricaturistii vremii.

În 12 mai 1919 a fost delegat, împreună cu Ioan Roman, medic riguros, cu preluarea și inventarierea materialelor Institutului de Anatomie Patologică și al celui de Patologie Generală de la vechea universitate, predându-le noii administrații românești. În iunie-septembrie 1919, a fost primul secretar român al noii Facultăți de Medicină românească, iar în ianuarie-februarie 1920, comisar pentru serbările de inaugurare a Universității din Cluj, petrecute, în prezența mai multor universitari străini și a conducătorilor de atunci ai țării, într-o atmosferă de entuziasm creator.

Ioan N. Voicu a avut o intensă activitate didactică, științifică și spitalicească, în cadrul Disciplinei de obstetrică și ginecologie.

Pentru îndelungata și rodnică sa activitate a fost promovat conferențiar universitar la Clinica ginecologică I din Cluj și a primit o serie de ordine și decorații.

A încetat din viață în 11 iunie 1965. Odihnește în grădina liniștii eterne din orașul Blaj, lângă moșii și strămoșii săi. A rămas în amintirea urmașilor și a celor care l-au cunoscut, ca bun specialist, un om calm și odihnitor.

Dr. FLOREA MARIN
Cluj-Napoca

ȚARA MEA cu patru anotimpuri

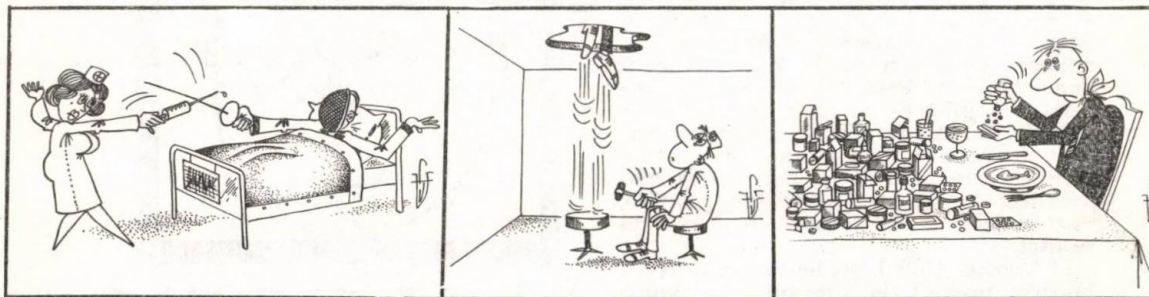
Tu, țara mea frumoasă, cu patru anotimpuri,
Cu fulgi de nea în iarnă, schimbînd feerie zarea,
Cu primăvara-n floare, cu vară-n pîrg de visuri
Și toamnă ruginie ce-acoperă cărarea.

Tu, țara mea de doine, cu patru anotimpuri,
Cu străluciri de viață, cu maci în sărbătoare
Și cu livezi bogate, cu bucurii și cinturi,
Cu brazi țîșnind din munte și murmur de izvoare.

Tu, țara mea de basme, cu patru anotimpuri,
Cu munți semeți spre ceruri, cu văi și cu cîmpii,
Cu verzi păduri de cetini și cu mănoase șesuri,
Cu pajiști aurite și zîmbet de copii.

Tu, țara mea de glorii, cu patru anotimpuri,
Cu urmele romane, ce-au răsărit din glie,
Îți sărutăm pămîntul, cu sfintele lui gînduri
Și te iubim de-a pururi, o, scumpă Românie !

PIA HĂȚEGANU
MEMBRĂ A CENACLULUI „LUCIAN BLAGA”

Desene de : VIOREL SANDU

Fără cuvinte